

Ημερολόγιο

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

ΤΕΤΡΑΔΙΑ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ

Κηφισιά, 28 Οκτωβρίου 1940

Ξυπνώ με τις καμπάνες που σημαίνουν την κήρυξη του πολέμου και τον πρώτο συναγερμό. Επιτέλους είμαστε μέσα! Ο ωραιότατος καιρός, οι καμπανοκρουσίες, κάποια κίνηση ιδιαίτερη, κάποια έξαψη που αισθάνομαι αμέσως τριγύρω μου, στο σπίτι, στο δρόμο, στα άλλα σπίτια και στους κήπους, όλα αυτά προσδίδουν, από την πρώτη στιγμή, στην ημέρα που αρχίζει, μια όψη εορτάσιμη, πανηγυρική. Η πρώτη μου σκέψη είναι: «Το μεσημέρι το αργότερο θα έρθουν τα αεροπλάνα να μας βομβαρδίσουν».

Ξεκινώ για την Αθήνα νωρίτερα από τη συνηθισμένη μου ώρα. Στο δρόμο, ενώ πηγαίνω προς τον Πλάτανο να πάρω το λεωφορείο, με συνοδεύει μια γριά προσφυγίνα, μαγείρισσα σε κάποιο σπίτι όπως μου λέει, που τρέχει να πάει στον Πειραιά να δει τι γίνονται τα παιδιά της. Είναι πανικόβλητη, μου μιλά για την καταστροφή της Σμύρνης, για τα πτώματα στους δρόμους.

Στο λεωφορείο διαβάζω την εφημερίδα μου και ξεχνιούμαι. Απάθειά μου. Οι επιβάτες μιλούν για τον πόλεμο με πολλή ψυχραιμία και κάποτε με ευθυμία.

Μετά τους Αμπελοκήπους, μπαίνοντας στην Αθήνα, αντικρίζω την πρώτη πολεμική εικόνα και αισθάνομαι την πρώτη συγκίνηση της ημέρας. Μια στρατιωτική μονάδα φεύγει από τα Παραπήγματα. Οι στρατιώτες είναι άοπλοι. Είναι πολύ νέοι και καλά ντυμένοι. Τραγουδούν, γελούν και παίζουν φάπες, κάνουν σαν παιδιά που ξεκινούν για μια ευχάριστη εκδρομή. Μες στο λεωφορείο μου μια γυναίκα ξαφνικά αρχίζει και κλαίει με λυγμούς, μια άλλη κλαίει κρυφά, στρέφει το πρόσωπό της προς τα έξω για να μην τη δουν.

Φτάνω στο γραφείο, συζητώ με τον Αλέκο για τις εκκρεμείς υποθέσεις, ύστερα βγαίνω στην οδό Βουκουρεστίου. Παντού υπάρχει μια κίνηση ασυνήθιστη, αλλά τίποτα που να μοιάζει με φόβο. Ο κόσμος είναι γενναίος και εύθυμος, πηγαινοέρχεται στους δρόμους, συζητεί με θέρμη, αλλά χωρίς υπερβολική νευρικότητα.

Ξαναβρίσκω όλη την απάθειά μου που είχε θαρρείς κλονιστεί για μια στιγμή στο λεωφορείο. Αισθάνομαι ότι ανήκω σ' ένα σύνολο που δεν έχασε την αυτοπειθαρχία του. Το αίσθημα αυτό μου δίνει κάποια περηφάνια.

Στη γωνία Βουκουρεστίου και Σταδίου μια αρκετά μεγάλη διαδήλωση νέων έχει επιτεθεί

στα γραφεία της Ala Litoria. Σπάζουν τις πόρτες, μπαίνουν μέσα και τα σπάνουν όλα, γεμίζουν το δρόμο με συντρίμια και χαρτιά. Το νεανικό πλήθος φωνάζει και γελά. Αισθάνουμαι ότι μου μεταδίδει τον ενθουσιασμό του, φωνάζω και εγώ και γελώ.

Σιγά σιγά η Αθήνα παίρνει το ύφος των μεγάλων εθνικών εορτών, κάτι που θυμίζει λ.χ. τα Εκατόχρονα της Ελληνικής Επανάστασης, αλλά πιο αυθόρμητα και πιο νεανικά. Καιρός θαυμάσιος, καταγάλανος ουρανός. Πλήθη νέων [...] έχουν χυθεί στους κεντρικούς δρόμους, με λάβαρα, σημαίες, δάφνες, μουσικές. [...] Ο κόσμος συμμετέχει σ' αυτές τις εκδηλώσεις, χειροκροτεί, ζητωκραυγάζει. Είχα πολλά, πάρα πολλά χρόνια να δω τέτοιο ενθουσιασμό στην Αθήνα. Αισθάνεται κανείς ένα πάθος μες στον αέρα, ένα φανατισμό, μια λεβεντιά. Ξύπνησε το ελληνικό φιλότιμο, είναι κάτι ωραίο. Και μια τέλεια εθνική ενότητα. Είναι η πρώτη φορά στη ζωή μου που αισθάνουμαι τέτοια ομόνοια να βασιλεύει στον τόπο.

Θεοτοκάς, Γ. (2005). *Τετράδια Ημερολογίου 1939-1953*. Αθήνα: Βιβλιοπωλείον της Εστίας.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Το απόσπασμα παρουσιάζει ορισμένα από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του κειμενικού είδους του ημερολογίου: γραμμική αφήγηση των γεγονότων, χωροχρονικός προσανατολισμός («Κηφισιά, 28 Οκτωβρίου 1940»), βιωματικό/ εξομολογητικό ύφος (π.χ. «Ξαναβρίσκω όλη την απάθειά μου που είχε θαρρείς κλονιστεί ... Το αίσθημα αυτό μου δίνει κάποια περηφάνια»), κυριαρχία του α' ενικού προσώπου») κτλ.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

ΜΕΡΕΣ

Δευτέρα 28 Οκτώβρη 1940

Κοιμήθηκα δύο το πρωί, διαβάζοντας Μακρυγιάννη. Στις τρεις και μισή μια φωνή μέσα από το τηλέφωνο με ξύπνησε: «Έχουμε πόλεμο». Τίποτε άλλο, ο κόσμος είχε αλλάξει. Η αυγή, που λίγο αργότερα είδα να χαράζει πίσω από τον Υμηττό, ήταν άλλη αυγή: άγνωστη. Περιμένει ακόμη εκεί που την άφησα. Δεν ξέρω πόσο θα περιμένει, αλλά ξέρω πως θα φέρει το μεγάλο μεσημέρι.

Ντύθηκα κι έφυγα αμέσως. Στο Υπουργείο Τύπου δυο-τρεις υπάλληλοι. Ο Γκράτσι είχε δει τον Μεταξά στις τρεις. Του έδωσε μια νότα και του είπε πως στις 6 τα ιταλικά στρατεύματα θα προχωρήσουν. Ο πρόεδρος τού αποκρίθηκε πως αυτό ισοδυναμεί με κήρυξη πολέμου, και όταν έφυγε κάλεσε τον πρέσβη της Αγγλίας.

Αμέσως έπειτα με τον Νικολούδη στο Υπουργείο Εξωτερικών. Ο πρόεδρος ήταν μέσα με τον πρέσβη της Τουρκίας. Στο γραφείο του Μαυρουδή, ο Μελάς έγραφε σπασμωδικά ένα τηλεγράφημα. Ο Μαυρουδής μέσα στο παλτό του σαν ένα μικρό σακούλι. Διάβασα τη νότα του Γκράτσι. Ο Γάφος κι ο Παπαδάκης τηλεφωνούσαν. Καθώς ετοιμάζα το τηλεγράφημα του Αθηναϊκού πρακτορείου, μπήκε ο Τούρκος πρέσβης για να ιδεί τη νότα και σε λίγο ο πρόεδρος με όψη πολύ ζωντανή. Έπειτα άρχισαν να φτάνουν οι υπουργοί, χλωμοί περισσότερο ή λιγότερο, καθέννας κατά την κράση του. Το υπουργικό συμβούλιο κράτησε λίγο. Ο Μεταξάς πήγε αμέσως στο γραφείο του κι έγραψε το διάγγελμα στο λαό. Το πήραμε και γυρίσαμε στο Υπουργείο Τύπου. Μέσα από τα τζάμια του αυτοκινήτου, η αυγή μ' ένα παράξενο μυστήριο χυμένο στο πρόσωπό της. Έγραφα μαζί με το Νικολούδη το διάγγελμα του βασιλιά. Καμιά δακτυλογράφος ακόμη· πήγα σπίτι μια στιγμή και το χτύπησα στη γραφομηχανή μου. Η Μάρω μού είχε ετοιμάσει καφέ. Γύρισα στο Υπουργείο καθώς σφύριζαν οι σειρήνες...

Σεφέρης, Γ. (2011). *Μέρες (τόμος γ')*. Αθήνα: Ίκαρος.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Με ποιους ρητορικούς και γλωσσικούς τρόπους ο Γιώργος Σεφέρης μεταφέρει την ένταση του πολέμου και τη δραματική ατμόσφαιρα που επικρατεί.
2. Να συγκρίνεις το ύφος του Σεφέρη με ένα ιστορικό κείμενο που αναφέρεται στην ίδια περίοδο.
3. Να χωρίσεις το απόσπασμα σε θεματικές ενότητες και να αποδώσεις σε καθεμιά έναν τίτλο ενδεικτικό του περιεχομένου της. Αξιοποιώντας την απάντησή σου, να γράψεις μια σύντομη είδηση που να αποδίδει με αντικειμενικό τρόπο τα γεγονότα που περιέχονται σε αυτό.
4. Να εντοπίσεις στο απόσπασμα εικόνες και μεταφορές στη σκηνή της αυγής. Στη συνέχεια να την ξαναγράψεις, χρησιμοποιώντας μια κυριολεκτική περιγραφική γλώσσα και να συγκρίνουν το ύφος με το πρωτότυπο.
5. Να συγκρίνεις τις σελίδες ημερολογίου του Θεοτοκά και του Σεφέρη ως προς τα γεγονότα στα οποία εστιάζουν και το ύφος τους.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ

Σχεδιασμός – Δημιουργία: Αγγελάκος Κωνσταντίνος,
Μαγγανά Αναστασία, Πασσάς Ιωάννης, Χριστόπουλος Δημήτριος

Ημερομηνία ανάρτησης: 23/04/2025 **Έκδοση:** v1.0

Το παρόν αναπτύχθηκε στο πλαίσιο της Πράξης «Συγγραφή, Αξιολόγηση και Ένταξη διδακτικών βιβλίων στο Μητρώο Διδακτικών Βιβλίων και στην Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Διδακτικών Βιβλίων» με κωδικό ΟΠΣ (MIS) 6010165, του Προγράμματος «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή 2021-2027» που υλοποιείται από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής και συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων
και Αθλητισμού

ΙΕΠ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2021-2027
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Πρόγραμμα
Ανθρώπινο Δυναμικό και
Κοινωνική Συνοχή